

M.A. (SEM/CR) CBCS Part-II Semester-III Examination: March/April-2023
History (Optional) Paper-XII

HISO26: Economic History of 19th Century India

Day and Date: Monday, 15/05/2023

Total Marks: 60

Time: 10.30 AM To 12.30 PM

Instructions:

1. All Questions are Compulsory.
2. All Questions carry equal marks.
3. Figures to the right indicate full marks

Q.1. Choose the Correct alternatives from the following.

15

- 1 In the Rayatwari System the rate of revenue was ..... percent.
A) 15 to 20 B) 25 to 30 C) 35 to 40 D) 45 to 55
- 2 Mahalwari system come to existence in the year.....
A) 1843 B) 1833 C) 1853 D) 1863
- 3 ..... Was related to the Mahalwari settlement.
A) Holt Mackenzie B) Lord Cornwallis C) Lord Carzon D) Lord willyam
- 4 In the Permanent settlement system the amount of agriculture recovery was..... percent
A) 20 to 30 B) 40 to 50 C) 10 to 11 D) 50 to 55
- 5 ....Class of rich peasant emerged from the Permanent settlement system.
A) Jotedar B) Vatekari C) Khandkari D) Kulkari
- 6 Indian muslin was known as.....
A) Talam B) Shabnam C) Shalu D) Paithani
- 7 Before the colonial period .....city was discribe as the Manchester of India
A) Surat B) Delhi C) Dhakka D) Punjab
- 8 First textile mill in India was established at.....
A) Surat B) kolkatta C) Madras D) Bombay
- 9 First textile mill in India was established in.....
A) 1851 B) 1852 C) 1853 D) 1854
- 10 ..... Is known as the leader of Mill Workers.
A) N.M.Lokhande B) R.V.Prabhune C) C.V.Das D) M.N.Madhav
- 11 ..... Act ended the companies monopoly of tea and trade with China.
A) 1803 B) 1813 C) 1823 D) 1833
- 12 Economist Friederich list was belongs to .....
A) Germany B) Russia C) Japan D) America
- 13 The book 'Economic History of India in the Victoria Age' was written by .....
A) Dadabhai Navroji B) R.P.Datta C) Justic Ranade D) Tista Settlewad.

14 .....Is known as the Stage of Industrial Capital in India

A) 1717-1727 B) 1730-1740 C) 1741 -1760 D) 1813-1860

15 .....Called embezzlement the 'Evil of all Evils'

A) Teerthankar Roy B) D.D.Basu C) Dadabhai Navroji D) R.P.Datta

Q.2. Write short Notes (Three out of Four) .

15

1 Lord Kornwallis

2 Maunt Stuart Elphinstone

3 Imperialism

4 Workers Movement In Bengal

Q.3. Write short Answers (Three out of Four) .

15

1 Explain the Colonial powers approach about India

2 Write a brief account of The Factory Act of 1891.

3 Give brief information about Stage of Mercantilism (1757-1813) in India

4 Write a comment on the Stage of Financial Capitalization.

Q.4.. Answer the following question on broad. (One out of two).

15

1 What is Commercialization of agriculture? discuss in detail about the Commercialization of agriculture in British India.

2 Explain the Reasons for the rise of labour Movement in Bombay.

मराठी रूपांतर

सूचना: :

1. सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
2. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
3. उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

Q.1. खाली दिलेल्या पर्यायांपैकी योग्य पर्याय निवडा.

१५

1 रयतवारी महसूल पद्धतीत महसुलाचा दर उत्पन्नाच्या ..... टक्के होता.

अ) १५ ते २० ब) २५ ते ३० क) ३५ ते ४० ड) ४५ ते ५५

2 महालवारी महसूल पद्धती सन ..... मध्ये अस्तित्वात आली.

अ) १८४३ ब) १८३३ क) १८५३ ड) १८६३

3 ..... हे महालवारी पद्धतिशी संबंधित होते.

अ) होल्ट मॅकेन्झी ब) लॉर्ड कार्नवालिस क) लार्ड कर्झन ड) लार्ड विल्यम

4 कायमधारा पद्धतीमध्ये शेतसारा वसुलीचे प्रमाण ..... टक्के होते.

अ) २० ते ३० ब) ४० ते ५० क) १० ते ११ ड) ५० ते ५५

5 .... या श्रीमंत शेतकरी वर्गाचा उदय हा कायमधारा पद्धतीतून झाला.

अ) जोतेदार ब) वाटेकरी क) खंडकरी ड) कुळकरी

6 भारतीय मलमल ..... या नावाने प्रसिद्ध होती.

अ) तलम ब) शबनम क) शालू ड) पैठणी

- 7 वासाहतिक कालखंडापूर्वी .....या शहराचे वर्णन भारताचे मॅन्चेस्टर असे केले जात असे.
अ) सुरत ब) दिल्ली क) ढाक्का ड) पंजाब
- 8 भारतातील पहिली कापड गिरणी .....येथे स्थापन करण्यात आली.
अ) सुरत ब) कोलकत्ता क) मद्रास ड) बॉम्बे
- 9 भारतातील पहिली कापड गिरणी सन .....मध्ये स्थापन करण्यात आली.
अ) १८५१ ब) १८५२ क) १८५३ ड) १८५४
- 10 .....हे गिरणी कामगार संघटनेचे नेते म्हणून ओळखले जातात.
अ) एन.एम.लोखंडे ब) आर.वी.प्रभुणे क) सी.वी.दास ड) एम.एन.माधव
- 11 .....च्या कायद्याने कंपनीची चीन बरोबरील चहा आणि व्यापारावरील मक्तेदारी संपुष्टात आली.
अ) १८०३ ब) १८१३ क) १८२३ ड) १८३३
- 12 अर्थतज्ञ फ्रेडरिक लिस्ट .....या देशाचे नागरीक होते.
अ) जर्मनी ब) रशिया क) जपान ड) अमेरिका
- 13 'इकॉनॉमिक हिस्ट्री ऑफ इंडिया इन द विक्टोरिया एज' हा ग्रंथ.....यांनी लिहिला.
अ) दादाभाई नवरोजी ब) आर पी दत्त क) न्यायमूर्ती रानडे ड) तिस्ता सेटलवाड
- 14 .....हा भारतातील औद्योगिक भांडवलाचा (Stage of Industrial Capital) कालखंड म्हणून ओळखला जातो.
अ) १७१७-१७२७ ब) १७३०-१७४० क) १७४१-१७६० ड) १८१३-१८६०
- 15 ... ..यांनी द्रव्यापहरणाला 'वाईटातले वाईट' असे म्हटले
अ) तीर्थकर रॉय ब) डी.डी. बसू क) दादाभाई नवरोजी ड) आर.पी. दत्त

Q.2. टीपा लिहा. (चार पैकी कोणतेही तीन).

१५

- 1 लॉर्ड कॉर्नवालीस
- 2 माउंट स्टुअर्ट एल्फिन्स्टन
- 3 साम्राज्यवाद
- 4 बंगालमधील कामगार चळवळ

Q.3. थोडक्यात उत्तरे लिहा. (चार पैकी कोणतेही तीन) .

१५

- 1 वसाहतवादी सत्तेचा भारताविषयीचा दृष्टीकोन स्पष्ट करा.
- 2 १८९१ च्या फॅक्टरी कायद्याची थोडक्यात माहिती लिहा.
- 3 वाणिज्यवादाच्या कालखंडावर (१७५७-१८१३) थोडक्यात माहिती लिहा.
- 4 वित्तीय भांडवली अवस्थेच्या कालखंडावर भाष्य करा.

Q.4. सविस्तर उत्तर लिहा. (दोन पैकी एक) .

१५

- 1 शेतीचे व्यापारीकरण म्हणजे काय? ब्रिटीशकालीन भारतीय शेतीच्या व्यापारीकरणाची सविस्तर चर्चा करा.
- 2 मुंबईतील कामगार चळवळीच्या उदयाची कारणे विशद करा.

*****

Model Answer Paper

M.A. (SEM/CR) CBCS Part-II Semester-III Examination: March/April-2023

History (Optional) Paper-XII

HISO26: Economic History of 19th Century India

Day and Date: Monday, 15/05/2023

Total Marks: 60

Time: 10.30 AM To 12.30 PM

Q.1. खाली दिलेल्या पर्यायांपैकी योग्य पर्याय निवडा.

- 1 रयतवारी महसूल पद्धतीत महसुलाचा दर उत्पन्नाच्या ..... टक्के होता.
अ) १५ ते २० ब) २५ ते ३० क) ३५ ते ४० ड) ४५ ते ५५
Option 4
- 2 महालवारी महसूल पद्धती सन ..... मध्ये अस्तित्वात आली.
अ) १८४३ ब) १८३३ क) १८५३ ड) १८६३
Option 1
- 3 ..... हे महालवारी पद्धतिशी संबंधित होते.
अ) होल्ट मॅकेन्झी ब) लॉर्ड कार्नवालिस क) लार्ड कर्झन ड) लार्ड विल्यम
Option 1
- 4 कायमधारा पद्धतीमध्ये शेतसारा वसुलीचे प्रमाण ..... टक्के होते.
अ) २० ते ३० ब) ४० ते ५० क) १० ते ११ ड) ५० ते ५५
Option 3
- 5 .... या श्रीमंत शेतकरी वर्गाचा उदय हा कायमधारा पद्धतीतून झाला.
अ) जोतेदार ब) वाटेकरी क) खंडकरी ड) कुळकरी
Option 1
- 6 भारतीय मलमल ..... या नावाने प्रसिद्ध होती.
अ) तलम ब) शबनम क) शालू ड) पैठणी
Option 2
- 7 वासाहतिक कालखंडापूर्वी ..... या शहराचे वर्णन भारताचे मॅन्चेस्टर असे केले जात असे.
अ) सुरत ब) दिल्ली क) ढाक्का ड) पंजाब
Option 3
- 8 भारतातील पहिली कापड गिरणी ..... येथे स्थापन करण्यात आली.
अ) सुरत ब) कोलकत्ता क) मद्रास ड) बॉम्बे
Option 4
- 9 भारतातील पहिली कापड गिरणी सन ..... मध्ये स्थापन करण्यात आली.
अ) १८५१ ब) १८५२ क) १८५३ ड) १८५४
Option 4
- 10 ..... हे गिरणी कामगार संघटनेचे नेते म्हणून ओळखले जातात.
अ) एन.एम.लोखंडे ब) आर.वी.प्रभुणे क) सी.वी.दास ड) एम.एन.माधव
Option 1
- 11 ..... च्या कायद्याने कंपनीची चीन बरोबरील चहा आणि व्यापारावरील मक्तेदारी संपुष्टात आली.
अ) १८०३ ब) १८१३ क) १८२३ ड) १८३३
Option 4
- 12 अर्थतज्ञ फ्रेडरिक लिस्ट ..... या देशाचे नागरीक होते.
अ) जर्मनी ब) रशिया क) जपान ड) अमेरिका
Option 1
- 13 'इकॉनॉमिक हिस्ट्री ऑफ इंडिया इन द विक्टोरिया एज' हा ग्रंथ ..... यांनी लिहिला.
अ) दादाभाई नवरोजी ब) आर पी दत्त क) न्यायमूर्ती रानडे ड) तिस्ता सेटलवाड
Option 2
- 14 ..... हा भारतातील औद्योगिक भांडवलाचा (Stage of Industrial Capital) कालखंड म्हणून ओळखला जातो.
अ) १७१७-१७२७ ब) १७३०-१७४० क) १७४१-१७६० ड) १८१३-१८६०
Option 4

- 15 ... ..यांनी द्रव्यापहरणाला 'वाईटातले वाईट' असे म्हटले
अ) तीर्थंकर रॉय ब) डी.डी. बसू क) दादाभाई नवरोजी ड) आर.पी. दत्त

Option 1

Q.2. टीपा लिहा. (चार पैकी कोणतेही तीन).

१५

1 लॉर्ड कॉर्नवालीस

Ans:

2 माउंट स्टुअर्ट एल्फिन्स्टन

Ans:

3 साम्राज्यवाद

Ans:

4 बंगालमधील कामगार चळवळ

Ans:

Q.3. थोडक्यात उत्तरे लिहा. (चार पैकी कोणतेही तीन) .

१५

1 वसाहतवादी सत्तेचा भारताविषयीचा दृष्टीकोन स्पष्ट करा.

Ans:

2 १८९१ च्या फॅक्टरी कायद्याची थोडक्यात माहिती लिहा.

Ans:

3 वाणिज्यवादाच्या कालखंडावर (१७५७-१८१३) थोडक्यात माहिती लिहा.

Ans:

4 वित्तीय भांडवली अवस्थेच्या कालखंडावर भाष्य करा.

Ans:

Q.4. सविस्तर उत्तर लिहा. (दोन पैकी एक) .

१५

1 शेतीचे व्यापारीकरण म्हणजे काय? ब्रिटीशकालीन भारतीय शेतीच्या व्यापारीकरणाची सविस्तर चर्चा करा.

Ans:

2 मुंबईतील कामगार चळवळीच्या उदयाची कारणे विशद करा.

Ans:

*****